

# הבניני ואחיה

אצרות דעת, נספי חזקת ופיקי הדרכה מלוקטים מאוצר שיעוריו של הגה"ח רבי שמעון שפיצער שליט"א

## הבניני ואחיה

התבוננות וחזקת במשעולי החיים

### ב"ה יש לי הכול, מה הבעיה?

הסכנה הגדולה בהצלחה המתמדת, ודרכים כיצד להתנהג בעת הזאת!

לאחר תקופה קצרה (תקופת החגים, לפנינו ולאחריהם) שלא הובאו במדור זה שיעורי האמונה והביטחון על סדר 'שער הביטחון' שבספר 'חובות הלבבות', חוזרים אנו בעזר השי"ת לעסוק בהם במסגרת מדור 'הבניני ואחיה' כבימים ימימה ביתר שאת וביתר כוח, לבטוח בה' עדי עד!

יום, חודש אחר חודש, שנה אחר שנה... אילו היה רבי עקיבא נכנס לביתו לאחר השנה השנים עשרה כדי לדרוש בשלום אשתו, היתה אשתו רואה בוודאי את גדולתו בתורה, ואז היתה מרגישה שהיא יכולה להירגע מעט מדאגתה והיתה מפחיתה מעומק הלב בשעת תפילותיה. לכן לא נכנס רבי עקיבא לביתו, וכיון שלא נכנס המשיכה אשתו להתפלל באותו עומק הלב גם בשנים הבאות ואלו שהביא להצלחתו הגדולה, לקיום התורה שאין כמותה בעולם. ועל זה קרא רבי עקיבא ואמר - שלי ושלכם שלה הוא.

מעלה גדולה היתה לה לאשת רבי עקיבא על פני רבי עקיבא עצמו בענין זה, כי להיות שלא ידעה על גדלותו של בעלה בתורה, יכלה להתפלל כל יום מחדש באותו עומק הלב שהתפללה בו כששלחה אותו ביום הראשון ללמוד תורה, באותה הרגשה שאין עדיין כלום ביד חזקתים אך ורק לחסד ה'. הא לנו שוב יסוד זה שלימדנו רבינו ושאר הצדיקים, שהצלחה יש לה קיום אך ורק כשהאדם מכוון את עיניו ולבו לשמים בזכרו בכל עת ובכל רגע שחכמתו וממונו ושאר הדברים הנמצאים ברשותו מתקיימים על ידי הקב"ה, ושאים לא יקיימם, ברגע אחד לא יישאר מהם מאומה.

### חזקה דמעיכרא כיצד?

אכן רבים הם הבאים בטענה: היאך נוכל לחיות בהרגשה כזו, שבכל רגע אנתנו יכולים לאבד את כל מה שיש לנו, והלא נפשנו לא תוכל לסבול דבר זה, כי היא לא תוכל למצוא לה מנוח באופן כזה? ועוד ישאלו רבים: הלא כלל הוא בידינו שסומכים על חזקה דמעיכרא, וכפי שלמדנו זאת חז"ל מנגעי בתים, שהכהן יוצא מן הבית אשר בו הנגע ומטמא אותו מבחוץ ואינו חושש שמא נטהר הנגע עד שיצא מן הבית, ואם כן מדוע לא נסמוך אף כאן על החזקה שאם עד כה היה טוב, גם מעתה והלאה יהיה טוב?

התשובה אחת היא, שבוודאי יש לסמוך על חזקה דמעיכרא, אך אין החזקה דמעיכרא שכיין שראה בעיני הבשר שהכל התנהל עד כה על מי מנוחות בוודאי יוסיף להתנהל כך גם בהמשך. יצא אל הרחוב ויראה כמה פעמים לא היה כן ר"ל, כמה פעמים נקטעו חיים שלמים בשיא פריחתם ברגע אחד ר"ל. אלא החזקה צריכה להיות שכפי שהקב"ה הטיב עמו עד כה בוודאי ייטיב עמו גם לעתיד - ובטובו הגדול תמיד לא חסר לנו, לפיכך אל יחסר לנו מזון לעולם ועד.

מותר לו לאדם להיות במנוחה, ואדרבא הביטחון האמתי הוא זה שגורם לו לאדם להיות בשלום ובשלווה ובמנוחת הנפש, אך תחת שתבוא לו המנוחה על-ידי הביטחון בעצמו - "אם עד עכשיו עמדה לי חכמתי, בוודאי תוסף לעמוד לי גם בהמשך", צריכה היא שתבוא לו על-ידי הביטחון בה' יתברך - "אם עד עכשיו הטיב לי, בוודאי יוסיף להטיב לי גם בהמשך". כשהוא חי באופן זה יש לו מנוחה אמיתית, כי הוא יודע שבכל רגע הקב"ה יכול לקחת ממנו את מה שנתן לו, אך הוא יודע יחד עם כן שאם יעשה זאת יהיה זה אך ורק לטובה, והוא מחזק את ביטחונו בה' שיוסיף להעניק לו טוב הגולה כפי שהעניק לו עד כה!

(מתוך שיעורי חובות הלבבות שיעור י"ב (חלק 2). לשמיעת השיעור המלא, חייגו לקו השיעורים (בא"י), לחצו בכניסתכם למערכת 2 (-) שיעורי חובות הלבבות) ובחוד שיעור 12. שמעו וביטחון)

שמו יהודה ותעמוד מלדת". כי הרגשה זו שיש לו לאדם כשהוא נותן הודיה לה' לאחר בוא הישועה כביכול הוא כבר מסודר כי הצלחה נתונה בידו, היא אשר עומדת לו לרועץ כי מחמת כן הוא מאבד את חיותו.

הוא אשר אמרנו, שביותר יש לו לאדם לשנן במחשבתו כי הצלחתו תלויה בכל רגע ברצון ה', בשעה שהוא מצליח, ולא רק כשהוא מצליח זמן רב, אלא גם כשנוגע באיזה דבר והוא נותן שבח והודיה לבוראו.

ומטעם זה כתבו הרמב"ם והחינוך שהמביא ביכורים צריך מלבד ההודאה גם לבקש על התמדת הטובה, וכבר נתקשו כולם מה מקורם לזה, וביארו המפרשים שהטעם הוא כאמור, כי מאחר שהוא מודה על שפע הפירות הטובים שחנן אותו ה', עלול להתעורר בלבו ההרגשה המסוכנת שאינו זקוק כל כך לעזרת ה', לפיכך הוא צריך תיכף ומיד לבקש על העתיד, כדי להיזכר שעדיין הוא זקוק לעזרתו כבתחילה.

### רבי עקיבא ואשתו

והנה אמרה נאה שמסר הגאון רבי מנשה ישראל רייזמן שליט"א בשיעורו (יום ג' פרשת כי תבוא תשע"ז): ידוע המעשה ברחל אשת רבי עקיבא ששלחה את בעלה ללמוד תורה, ולאחר שתיים עשרה שנה כשחזר לעירו ונעמד ליד ביתו, שמע אותה אומרת: אם ישאל אותי ילך לעוד שתיים עשרה שנה. מיד שב על עקבותיו וחזר לעוד שתיים עשרה שנה מבלי להיכנס לביתו אפילו לרגע אחד. וידוע מה ששואלים העולם מה היה אכפת לו להיכנס לברכה לשלום, ומשיבים כי שתיים עשרה ועוד שתיים עשרה אינם עשרים וארבע.

אולם יש ליישב שאלה זו באופן אחר ועל פי עומק גדול: הלא קיום התורה של רבי עקיבא הוא עד להפליא. הוא היה רבו של התנאים הגדולים רבי שמעון בר יוחאי ורבי מאיר ורבי יהודה, וכל התורה שבעל פה המצויה תתה בידינו נובעת ממעיניו (ראה יבמות סב). הצלחתו היא הצלחה אמיתית שחיה וקיימת לנצח נצחים. מוכרח להיות שינק את הצלחתו מהשי"ת וזאת על-ידי שזכר בכל רגע ורגע שהצלחתו תלויה ברצון ה'.

כשרחל אשת רבי עקיבא שלחה את בעלה ללמוד תורה, לא ידעה כלל מה ייצא ממנו, שהרי היה אז עם הארץ גמור. ומה עשתה? שפכה את לבה ללא הרף לאביה שבשמים שיתפתח את לב בעלה להבין להשכיל את תורתו. וגם לאחר שעברו שנה ושנתיים, לא פסקה מלהתפלל לה' באותו לב נשבר שהיה לה בתחילה, שהרי לא ידעה כלל מה נעשה עם בעלה והאם כבר נפתח לבו לקלוט את תורת ה'. כך המשיכה להתפלל יום אחר

השבוע נתמקד במי שהצלחה מתמדת אצלו זמן רב, אשר סכנה גדולה היא לחוסר אמונה וביטחון, ולמשל מי שכבר עשרות בשנים משופע בממון, או מי שכבר השתמש בחכמתו אלפי פעמים והוא בר ניסיון בתחום זה שהוא עוסק בו. הסכנה הגדולה טמונה במה שהתרגל להצליח, כי עלול לשכוח מי מביא לו את הצלחותיו. כששואלים אותו: "תוכל לעזור בנידון זה זה", הוא עונה בלי לחשוב פעמיים: "מה השאלה? הידע אתה כמה אנשים כבר עזרתי בנידון זה? קטן הוא עלי! יכול אתה לבוא אלי לקליניקה והכל יבוא על מקומו בשלום". סכנה גדולה ועצומה היא.

אכן ראה נא מה שכתב הרה"ק בעל "באר מים חיים" זיע"א (פרשת וישלח): "כשהקב"ה כביכול רוצה להשפיל גוי או ממלכה או אדם רשע, נותן להם מקודם גדולה ומלכות וממשלה, שעל ידי זה מתגלה ומתרום לבם בקרבם ושומדים עדי עד". אין הקב"ה צריך להשפילם, הוא יכול לתת להם גדולה והם יישמדו מעולם מחמת סדר הבריאה. כי כן הוא סדר הבריאה שהמתנאה בגדולות ובנוטח בעצמו, מאבד את מה שיש לו ונוחל מפלה גדולה.

וזה לשון המדרש (רבה): "שנו רבותינו, שני חכמים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מעובדי כוכבים, אחיתופל מישראל ובלעם מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם, וכן שני גיבורים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, ומשון מישראל וגלית מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם, וכן שני עשירים עמדו בעולם, אחד מישראל ואחד מאומות העולם, קרח מישראל והמון מאומות העולם, ושניהם נאבדו מן העולם, למה? שלא היה מתנתן מן הקדוש ברוך הוא אלא חוטפיין אותה להם. וכן אתה מוצא בבני גד ובני ראובן שהיו עשירים והיה להם מקנה גדול וחבבו את ממונם וישבו להם חוץ מארץ ישראל, לפיכך גלו תחלה מכל השבטים שנא' (דברי הימים א. ה. כו) ויגלו לראובני ולגדי ולחצי שבט המנשה, ומי גרם להם? על שהפרישו עצמם מן אחיהם בשביל קניינם.

### אפילו בעת ההודאה

כל כך נחוץ לזכור כל זאת, עד שאפילו בשעה שמודים לה' יתברך צריך להיזהר שלא לשכוח שעדיין אנו זקוקים בכל רגע ורגע שיתן לנו מחדש את כל הטובה שהוא נותן לנו. ודבר זה קשה מאוד לקיימו, כי מדרכו של עולם שהגם שהאדם זכר את בוראו בעת מצוקתו והתחנן בפניו בדמעות שליש שיחלצנו ממנה, כשבאה ישועתו הוא נושף את האויר שהיה עצור עד כה בריאותו ונעשה שאנו כאילו מעתה הוא מסודר כבר.

וכבר כתב כן בספר הקדוש "מאור ושמש" (פרשת ויצא) שמתעם זה כתיב אצל לאה "ותאמר הפעם אודה את ה' על כן קראה

# כישלון אחר כישלון, מה יהיה הסוף? הדרך אל התיקון רצופה מכשולות!

מאמר חובה להבנת כל מהותינו ומעשינו

הבריאה מתחילתו, לומדים אותו שוב ושוב, וכדמטו משמיה דהגאון רבי נחום פרצוביץ' ז"ל ראש ישיבת מיר שמסכת יבמות לומדים רק בפעם השניה, כי בפעם הראשונה קשה לתפוס את כל המושגים הבלתי מוכרים ולהבין את הפרכות והפירוקים שבתוספות, ורק לאחר שלומדים את כל המסכת מתחילה עד סוף, אז אפשר להתחיל מחדש ולהבין. כך הוא בכל המסכתות, אך בעיקר במסכת יבמות שהמושגים חדשים.

וכן הוא בלימוד התורה שבכתב, אחרי שלמד האדם פרשת וישב, מקץ, ויחי, ולמד שבני ישראל ירדו למצרים ויצאו וקיבלו את התורה, אז יוכל להתחיל ללמוד פרשת בראשית. כי אם לא כן, אם ילמד רק פרשת בראשית ונח, יהיה לו קשה כל-כך ולא יוכל להבין מאומה, שהרי יראה הכל ככשולון, ויאמר לעצמו: דברים נשגבים הם ואין אנו מבינים אותם. ואם אמנם אמת היא שהם דברים נשגבים, מכל מקום רצון ה' שילמד האדם פרשת נח לאחר שלמד את כל השאר, והיינו שיבין שיש סדר מסודר שהקב"ה מביא נשמות בעולם, ואותן נשמות צריכים לעבור כמה וכמה פעמים נסיונות כדי שיזדככו ויתמרקו, עד שיגיעו לאן שצריכים להגיע, ודבר זה נעשה פעם ועוד פעם ושוב פעם, עד שזה מצליח, והרי זה כבגד מוכתם שעובדים לנקות, עובדים פעם אחת ועדיין לא הצליחו להסיר את הכתם לגמרי, עובדים פעם שניה ושלישית, עד שהבגד יוצא נקי וצח.

## למבול היה תכלית גדולה!

אמור מעתה: למבול היה תכלית גדולה! אם לא כן ישאל כל דרדק גם: מה הועיל הקב"ה במה שהחריב את העולם מאחר שבנה אותו לאחר מכן מחדש? אם יצר מחשבות לבו רק רע כל היום, למה יחשוב שעכשיו יתנהגו אחרת? הלא לא יעבור זמן רב עד שיחזרו לסורם!

אכן לפי מה שגילה לנו האריז"ל, המבול ניקה את העולם. היה כמות של רע בעולם, והיה חשבון מדויק של מים, כמבואר בספרים שהיה תק"ס כנגד העולם כשיעור המקוה שהוא תק"ס לוגין, ולכן איתא שהקרקע נמוח בעומק שלושה טפחים, ולאחר מכן לא היו הנסיונות קשים כל כך כמקודם, שהרי כבר נתמעט הרע.

ואחר כך היה להם נסיון של כפירה, זה היה דור הפלגה, עד שבאו למצרים ונתקנו, ונעשו ראויים לקבלת התורה, ואמנם אפילו לאחר קבלת התורה חטאו בעגל, אך על זה כבר אמרו חז"ל שלא היו ראויים לחטא זה, שהרי כבר פסקה זוהמתם לאחר כל מה שעבר עליהם במבול ובמצרים, אלא שמשמים גרמו להם כדי להורות תשובה לרבים. והגם שיש עדיין יצר הרע כפי שענינו רואות, אין הוא באותה מדרגה שהיה קודם לכן, ודבר זה הולך ומתפתח וחוזר על עצמו יום יום עד ביאת המשיח אז יהיה התיקון השלם.

וצריך להדגיש, בני ישראל לעולם לא יחזרו למה שהיו קודם מתן תורה. אפילו יעבור על כל העבירות שבעולם, לא יוכל לחזור למה שהיה קודם מתן תורה, ולכן אתה רואה שיש לו תשובה אשר היא אחת ממצוות התורה, כי במעמד הר סיני פסקה זוהמתו.

## היוצא למעשה

הנה הקב"ה ברא עולם שמעורב בו טוב רע, והכל לשם התכלית. [וכמו שכתב המאור עינים על הפסוק "בראשית ברא אלוקים את השמים ואת הארץ" שברא עולם שמצד אחד אפשר להגיע לרום המעלות ולהיות בעל רוח הקודש

לטמיון, וכי מכל דבר צריך לדבר! הרי רואים בענין הפרשיות שהיו בעולם, שהסתירו אותם, כי באמת אין שום צורך לדבר מהם, שהרי אין אלו מוסיפות כבוד לאף אחד. אמנם כן, לפעמים כתובים הדברים ברמיזה מחמת הצורך שבדבר, אבל אין מתעסקים בהם יותר מדי, כי אין מצוה להתעסק בהם. אף כאן, מה ענין יש לפרסם את הפרשה הכאובה על הכשולון הגדול, והתורה לא רק מפרסמת, אלא אף מונה בפרוטרוט את כל העבירות שעשו וכמה התדרדרו במצבם עד שלא נותרה ברירה כי אם למחות את כל היקום.

## עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו

והאמת שאם נעבור על קורות חייו של כלל ישראל, נראה שכן אירע תמיד, והדוגמא הברורה ביותר היא בחלק השני של חומש שמות. בחודש השלישי בצאת בני ישראל מארץ מצרים. הלא בשביל יום זה נבראה כל הבריאה כולה. הקב"ה נגלה בענין כבודו. כמה נפלא היה! עליונים ששו ותחתונים עליו. ומה היה מיד אחר כך? עד שהמלך במסיבו נרדי נתן ריחו. הם חטאו ו"ל. הכשולון היה גדול. וגם שם התורה מרחיבה הדיבור בדיוק רב מה עשו ומה היתה התוצאה, ואף שניתנו להם לוחות שניות, הם לא היו באותה מדרגה כמו הראשונות...

## נשמות דור המבול קיבלו את התורה

אכן האר"ה הק' ז"ל אומר - בכמה מקומות בספריו הק' - שדור המבול באו כמה פעמים לעולם בגלגולי נשמה, והם היו דור המדבר והם אלו שקיבלו את התורה, ומשה רבינו היה ניצוץ של נח, וכפי שבעת המבול היה העולם צריך להחרב, כך בדור המדבר. ועל זה יש במדרש שהיה דין ודברים בין משה לנח מי גדול יותר, ומשה אמר לנח: אתה לא התפללת ואני התפללתי. הרי שחזר בתקופת משה רבינו מה שהיה בדור המבול ומשה התפלל ובא הדבר לידי תיקון.

ובספר "אור החכמה" (פרשת בשלה) האריך להסביר הדבר, ושם הוא כותב שנשמות אלו של דור המבול נתגלגלו כמה פעמים, כי באמת היו דור המבול צריכים לקבל את התורה, אלא שגופם לא היה ראוי לכך מפני שהיתה עליהם זוהמת החיצונים ולכן לא רצו לקבלו, על כן בא עליהם המבול ומתו. אחר כך נתגלגלו בדור הפלגה ובסדום, ועדיין לא נתבררה הזוהמה של גופם עד שנתגלגלו בישראל שהיו במצרים, ובמצרים נצרפו ביסורים קשים, בחומר ובלבנים ובכל עבודה קשה, ובהשכלה ליאור דוגמת דור המבול, ומשה ניצל כנח במבול, שהרי אף אותו השליכו למים ומשו אותו, ועל ידי משה באו כולם לידי תיקון, שנתמרק זוהמתם ויצאו נקיים וטהורים, ואלו ס' ריבוא נפשות דור המדבר והיו דור דעה שהיו מבררים הדעת שלהם מדעות כוזבות ונעשו ראויים לקבלת התורה.

## אין מוקדם ומאוחר בתורה

הנה כאן מבואר יסוד נפלא. כשלומדים את סדר

מעשים שבכל יום. אברך פותח עסק חדש בתקוה שירויח טוב ויחזיק שנים הרבה כדי שיוכל להמשיך לעסוק בישובו של עולם ולפרנס את משפחתו. הוא משקיע כספים רבים הן בעסק עצמו והן בפרסומת. כשרואה בחודש הראשון שאין זה הולך כפי שציפה, הוא מחזק לבו בתקווה שבחודש הבא המצב ישתפר. כשעוברים עוד כמה חדשים ועדיין המצב אינו בכי טוב, הוא שוב שואב כוחות נפש ומתחזק, אך כשעוברת שנה תמימה והחובות רק הולכים ונערמים בעוד ההכנסות מתממהות לבוא, הוא מתחיל להמלך בדעתו אולי כדאי כמה שיותר מהר לסגור את העסק. הוא סוגר ומעביר דף, ואומר: כפרת עוונות. הוא פותח עסק חדש ומקווה שלא יבוא יותר מדי אנשים לשאול אותו מה קרה? למה סגרת את העסק הקודם? כבר היו לו בזיונות די והותר, אין הוא מחפש עוד.

כעין זה יש מי שפותח ישיבה ומגייס לשם כך כספים ואנשי צוות מן הטובים ביותר, ומפרסם על כל הר וגבעה שישיתה זו היתה מהישיבות המוצלחות ביותר. ובסוף, התוצאות אינן כפי שציפה. במקרים בודדים ציפיותיו של אדם כזה באמת מתמממות, ברוב המקרים התוצאות ממוצעות, ובמקרים רבים אחרים, הוא נאלץ לסגור את הישיבה על מסגר ובריח. עובר שנה או שנתיים ולפעמים פחות מזה, והישיבה נסגרת. וכמו כן קיים הדבר בענין יותר מצער. האדם עשה שידוך וכולם שמחו עמו, היתה חתונה יקרה מאוד שעוררה רעש גדול, ובסוף התפרקה החבילה, וכל אחד הלך לדרכו.

בכל אופן, הדבר חוזר על עצמו בכל עת, וכשמתבגרים לומדים לחיות עם הכישלונות. זה לא סוף העולם, ממשיכים הלאה בחיים. הקב"ה עוזר ומצליחים בעסק אחר, במשרה אחרת, עם זיווג אחר, העולם לא נעצר.

## לכאורה כישלון אחר גדול...

אכן כשמסתכלים בפרשיות אלו רואים שדבר כעין זה משתקף בו. היתה שמחה גדולה של בריאת העולם, יום ראשון, יום שני, יום שלישי, מים וצמחים, וחיות ודגים, ובסוף - האדם, יציר כפיו של הקב"ה. שמחה עצומה. קידוש גדול היה בשבת בראשית. והנה רק עוברים לפרשה השניה בתורה ורואים שכל זה לא החזיק לזמן רב, כישלון גדול כביכול, הכל חרב ונחרב בבת אחת. ובסוף עשה הקב"ה מעין זיווג שני, הולכים לבנות את העולם מחדש. אבל היצירה הראשונה - לא הצליחה.

יתירה מזו, הרי חז"ל אמרו שהמלאכים טענו מתחילה שלא יברא הקב"ה את האדם, והנה בסוף באמת התגלה שצדקו כביכול שהרי האדם באמת חטא ונתקיים בו יצר לב האדם רק רע כל היום, היתכן?!

ובכלל יש לשאול: למה התורה מפרסמת את כל זה? הרי דבר בלתי נעים הוא, כביכול כל העסק ירד



(ואין הכוונה דווקא להיות צדיק גדול, אלא כל אחד באשר הוא יש לו זמנים ומצבים מרוממים שבהם רוח הקודש מבצבצת בו, והרי צדיק הוא בחינה בעבודת ה', וכמו שיש מהבעש"ט בפרשה זו, שכאשר האדם מקשר עצמו בכל לבו אל המצוה ומתענג עליה, הוא נעשה בבחינת צדיק יסוד עולם) ומצד שני הוא ברא את הארץ, וכפי שאתה מבין שאין שיעור למדרגות שאפשר להתעלות לשמים, כך תבין שאין שיעור למדרגות שאפשר לרדת בארץ. "את השמים ואת הארץ".

**ומדוע ברא הקב"ה כשלונות גדולים כל כך? כי כשמתקנים עולם כזה, התיקון השלם גדול בהרבה, כי אז לוקחים את העולם מתוך החושך החשוך ביותר ומעלים אותו עד שהוא מאיר והולך.**

ובכן, כשהאדם מתחיל ללמוד את התורה, הוא רואה בלי סוף כשלונות, ולא סתם כשלונות אלא כשלונות גוראים, וככל שהוא מתקדם בלימודו, הוא רואה איך הדברים מתעדינים ומתמתקים. לא תמצא בפרשת בראשית פסוקים מלהיבים כמו אלה שנמצאים בפרשת וזאת הברכה. "אשריך ישראל מי כמוך עם נושע בה". כי כך הוא הסדר, בתחילה הדבר נראה גרוע ועם הזמן הוא הולך ומשתפר.

### השכל בא עם הזמן...

קח לך משל מילד קטן ששוכב על הרצפה ובוטט ובוכה, ועוד לפני שחושבים מה לעשות עמו, הוא קם ושובר בחמתו כלי יקר. אם מבינים שאך ילד קטן הוא וככל שידגל ילך השכל ויתחזק בו ויפסיק לעשות דברים כאלה, יכולים להירגע ולא לאבד את העשתונות נוכח דבר כזה. זהו הסדר, הקב"ה רוצה שזה יתחיל כך, ושהאדם ילך וידגל והשכל יגדל עמו. כשלונות אמנם יצוצו אצלו עד זיבולא בתרייתא, אבל הם יהיו כל פעם במדרגה אחרת.

זהו סדר בריאת ברייתו של הקב"ה, בתחילה הנשמה חלשה והגוף חזק, ולאט לאט כשהגוף מזדכך, הנשמה מתחילה להאיר.

לכן בפרשיות בראשית, נח, לך-לך, תמצא הרבה ע"ז, דור הפלגה, דור המבול, וכן הלאה. אין זה כשלון. להיפך, זה היה התכנית לכתחילה, וכל פעם מתקדמים לקראת מתן תורה. ואף לאחר מתן תורה לא היתה התכנית שלא תהיה בחירה מעתה, כי אם לא תהיה בחירה, תתבטל התכלית, אלא שהבחירה תהיה במדרגה אחרת לגמרי, שהרי הם מקושרים כבר עם הקב"ה, וכך הדבר ממשוך, הם בונים את המשכן והעולם נעשה יותר טוב ומזוכך מיום ליום.

### לאט לאט...

ומזה אנו מבינים שכל פעם שאירע מה שאירע, התכלית נתקיימה, אלא שלא ראינוה באופן חיצוני עד לאחר זמן. כן כותב גם ה'שפת אמת' (פרשה זו תרמ"א): "הנה רש"י כתב: הרבה ריח והצלחה לפניו, ולמה הטריחו בבנין זה, כדי שיראוהו אנשי דור המבול עוסק בה מאה ועשרים שנה ושואלין אותו מה זאת לך, והוא אומר להם עתיד הקדוש ברוך הוא להביא מבול לעולם, אולי ישוּבו. ולכאורה יש לשאול: הצלחה הדבר? שוב זה נשמע כמו כשלון, שהרי בסוף לא חזרו בתשובה, והראיה שהגיע המבול.

כתב על כך ה'שפת אמת': יתכן לומר שכמה מהם עשו תשובה ע"י מעשה התיבה, והם בכלל אשר בחרבה מתו שכתב בזה"ק פ' ויגש ע"ש, רק שלא היו כ"כ זכאין לראות במפלת הרשעים כמו נח, ומתו מקודם".

אך יותר מזה כתב שלפי דברי האריז"ל הנ"ל הועיל נח בבניית התיבה בשביל הגלגולים העתידיים של אותן נשמות, ובלשוננו: "ואף שלא מצינו שפעל בהם

לשוב, נראה שהיו בהם הרהורי תשובה ע"י התיבה, ואם כי לא יצא מכח אל הפועל, הועיל על הגלגולים שנתגלגלו אח"כ כידוע בספרי קודש.

הלא בסוף קיבלו בני ישראל את התורה, ואותן נשמות חזרו לבורא עולם, אלא שהוצרכו לעבור הרבה מהלכים, וכל המהלכים קידמו אותם לעבר המטרה.

### אחד הביא את העצים ואחד הביא את האור

אם למשל היה אחד מוכשר גדול אך לא רצה ללמוד תורה, דיברו אתו באופן כזה ובאופן אחר, ושום דבר לא הועיל, ואז לאחר שנתיים ימים, נתן לו אחד שיחה נלהבת ולמרבה הפלא דבריו קנו שביטה בלבו והתחיל ללמוד בהתמדה. ועכשיו מרגיש אותו נאה דורש טוב בלבו, כאילו הכל נזקף לזכותו.

ולמען האמת, הלה כבר התעורר כמעט לגמרי מכל אלה שדיברו אתו עד כה, ורק ניצוץ אחד היה חסר לו. תבין שהגם שהלהבת אותו, אילו לא היה שומע את כל מה ששמע עד כה, לא היית מועיל לו כלום בדיבורך. מבאר ה'שפת אמת': אף כאן, נח הכניס הרהור תשובה בנשמות אלו, ואע"פ שלא הועיל להם על אתר, הועיל להם לעתיד כדי שבסוף תידלק בהם אש התשובה ויוכלו לקבל את התורה.

הן גם בשידוכים הוא כך, ובדרך כלל מתעוררות שאלות בהלכה בעבור כך. אחד הציע את השידוך, ועוד אחד הציע אותו, והשלישי דחף מאחור, ולמעשה הוא לא השתכנע. כעבור כמה שבועות הגיע שדכן חדש והציע אותו בפעם הט"ו והשידוך יצא לפועל. בוודאי זה יצא לפועל, כי עד כה קשה היה לו לקבל את ההחלטה, ועכשיו כשהציעו לו בפעם הט"ו, נגמר הדבר אצלו.

כל העולם פועל כך.

### אף בימינו הוא כן

ראו נא המשך לשונו הנפלא של ה'שפת אמת': "וכדמיון זה בני ישראל בגלות מעידין בכל יום על השי"ת ואומרים שהעולם יחרב, ושעיקר הקיום על ידי התורה הכל על זו הכוונה, שיתקרב גם מהרשעים מי שראוי לך. והצלת נח היתה במצוה אחת, עשיית התיבה, כמו שכתוב ויעש נח כאשר צוהו. מכל שכן בני ישראל בכח תרי"ג המצוות עתידין להנצל, רק שצריכין להתדבק בתורה, ושנדע כי הכל הבל וסוף העולם ליחרב, ואז התורה ומצוות מצילין את האדם".

הוא מסיים שם שגם שבת קודש הוא מעין תיבת נח, ובלשוננו: וכמו כן השבת קודש הוא בריחה שיכולין לברוח מן הטבע ולהתדבק בשורש העליון על ידי בחינת השבת, והוא מעין הצלת נח כנ"ל.

הנה מגלה לנו ה'שפת אמת' שעל ידי קיום התורה והמצוות ובפרט על ידי השבת מודיע האדם לכל שאי אפשר להנצל על ידי העיסוק בעניינים הגשמיים כי אם על ידי ההתקרבות אל הקב"ה, ובזה הוא מעיד שיש אלוקים בעולם ובונה בזה תיבה, ודעת זו נכנסת לעולם ונמצא מתקן את העולם.

אכן כן, סדר הבריאה הוא דבר זה. הנה פעמים הרבה משתמשים בביטוי "דמעות הסבתא הועילו לו". סדר הבריאה הוא. זה חומש רש"י. כך גילה האריז"ל שכן צריך ללמוד את התורה. ומוצאים זאת ללא הרף. סדר הדברים הוא שהאדם מביא הרהור תשובה לעולם וממשיך בדרכו, ואחר כך בא יהודי אחר ונהנה ממנו. כשאחד מתפלל על פלוני שיחזור בתשובה ואינו רואה שהוא חוזר בתשובה, אין זה שבאופן סגולי יתכן שהגם שזה לא עזר לו זה יעזור לנכדו, אלא זה סוד הקיים מששת ימי בראשית שכן יפעל העולם עד סוף כל הדורות, כי כבר אז נקבע שיבואו נשמות לעולם ואותן

נשמות יחטאו, ויזדככו על ידי עונשים וכו', ואז יחזרו בתשובה עד שיגיע התיקון השלם, אך זה לוקח זמן כפי מה שהקב"ה יודע עד שיבוא התיקון השלם.

### תפקידנו בדרך האחרון

ומעתה כשרואים שדבר זה ממשיך אף בימינו, כאשר לדאבון לב יש נשמות שיורדים מדרך התורה, נשמות מכל מיני בתים ובכל מיני אופנים, ויש כל-כך הרבה צער ועגמת נפש עד שאי-אפשר להשיג בשכל אנוש, מבינים שזה קשור למהלך הבריאה, ואם יחזיק ראש ויתפלל על אותן נשמות שיחזרו בתשובה, מתוך רוגע ושלוה, יקיים בזה את תפקידו.

לנח היה תפקיד. הוא ראה את בני דורו עוברים על העבירות החמורות ביותר כדאיתא במפרשים, ותפקידו היה לבנות את התיבה, וכך הכניס הרהור תשובה בליבותיהם, והיה לו הצלחה גדולה בזה. אמנם יתכן שלפעמים יש לו לאדם הזדמנות לעשות יותר השתדלות מאשר להתפלל בלבד, וכמו שאמרו חז"ל על נח שיתכן שהיה יכול לעשות יותר ולהגן על הדור, אבל כמה שעשה, הועיל ללא ספק. עם כל הכאה בפטיש גרם שבסוף יעמדו על הר סיני ויקבלו דעת נכונה וראויה לקבל את התורה. והיה נחת רוח בעליונים ובתחתונים, הכל בגלל הרהור התשובה שהכניס בהם.

מוחנו קטן כל-כך ולכן אין אנו מבינים מה שנעשה, אבל שני דברים ברורים לנו מפני שאנו לומדים אותם מתוך הפרשה, האחד שכל מציאות שנעשית בדרך, כפשוטו ממש יש לה שייכות עם הדורות האחרים. אין צריך להשתמש בביטוי "מה אנו מבינים? יש גלגולים!". לא, זה הרבה יותר פשוט מזה. יש סדר שלם. פקח עיניך וראה. אף השואה האיזמה היתה חלק מזה. העולם חרב ונחרב, אך המשיכו הלאה. כל דור ונסיגונו, כל דור ועניינו, אך הרהורי התשובה שבני האדם מכניסים משפיעים להלאה, כידוע מפי ספרים וסופרים!

### דרך אל ההצלחה רצופה בכישלונות

נסיים מעין ההתחלה שבאותה מידה ממש, מי שפתח עסק או בית מסחר, והכל ירד לטמיון, אין לו להתעלם מזה, אלא אדרבא, יש לו לדבר מזה, כי אין זה טעות כלל. אמנם יש הרבה פעמים שהאדם פתח איזה עסק ועשה בזה טעות גדולה, אך גם אז הוא חלק גדול מהצלחתו, שהרי הוא לומד מטעותו, והרי זה התחלת הצלחתו בהמשך, ובעיקר הצלחתו ברוחניות. אבל גם אם האדם לא עשה טעות חמורה, ולהיפך, היה לו ביטול והכנעה והתפלל להקב"ה שינחהו בדרך הנכונה ושאל בעצת הצדיק ונתברר לו שזה מה שהוא צריך לעשות, ובסוף ירד הכל לטמיון ונחל הפסד גדול. למה כישלון? איזה כישלון? וכי כישלון יותר גדול הוא מהמבול?! אלא מאי, כל דבר פועל בצורה זו. כשהאדם רואה שהביא עליו חורבן, הוא לומד מה שצריך ללמוד, וממילא הוא הולך ומתקרב להקב"ה, והרי הוא ממשיך בזה את סדר הבריאה.

וכן הוא לענין שאר הדוגמאות שהבאנו לעיל. הקב"ה קבע מתחילת הבריאה, שכל דבר שיאירע לאדם יקדמו ויקרבנו אל תכליתו. ואע"פ שאין רואים זאת באותו דור, אין שום צורך בכך, סוף כל סוף זה הולך ומצליח מיום ליום. ונמצא לפי זה שכבר בפרשת בראשית מרומז התיקון השלם, ולכן אמרו חז"ל על רוח אלוקים מרחפת על פני המים זה רוחו של משיח, כי מאז היום הראשון כבר התחיל התיקון להיעשות לקראת ביאת המשיח, ועבודה זו ממשכה עד היום, וכבר קרובים אנו עד מאוד לתיקון השלם ולביאת המשיח במהרה בימינו אמן.

## מסכת חיים מופלאה של איש אחד תובנות מעשיות להבנה ולמעשה!

ביום שלישי, ז' מרחשוון יחול יום הירצויות של האב הגדול רבה מנחם יהודה בירושלים הגדול רבי דוד יוחנן בירמאן זצ"ל בנו של הרב רבי יעקב יצחק מלעלוב - בית ישראל זצ"ל (מב"ע ז' מרחשוון תשפ"א). חסיד גדול היה, למדן מופלג ועובד ד' בתמידות, בחכמה ובתמימות גם יחד, הפתופף בצל הרב"ק מסטאלין - קארלין זצ"ל. עלה ונתעלה בדרכי עבודת ה' בתורה ובגמילות חסדים בצניעות מופלגת ע"ד אביו"ק זצ"ל, הרביץ תורה ויראה בישיבה הקדושה - סטאלין קארלין בירושל"ו ובעוד מקומות יתר משישים שנה. הרבה אפשר ללמוד מיהודי נפלא זה, ננסה להביא במסגרת קוצר הנייר שלפנינו קצת מהם. אך מומלץ ביותר לכל אחד ואחד לשמוע ולהאזין לשיעור המלא שנמסר יום למחרת הסתלקותו, ח' מרחשוון תשפ"א, אשר ממנו דלינו דברים מועטים אלו, ולנסות לרבוך במעט בדרכיו של צדיק! מר חשון תשפ"א

### הקדמה למעשה

יש להבחין במה דאיתא במסכת ברכות: "תני תנא קמיה דרבי יוחנן: כל העוסק בתורה ובגמילות חסדים וקובר את בניו - מוחלף לו על כל עונותיו!" ופירשו המפרשים שאמורא זה אמר זאת לרבי יוחנן בדווקא, משום שרבי יוחנן היה הולך תמיד לנחם אבלים ולשמוח אנשים ששקועים היו באבלם, והיה מראה להם את עצמו של בנו העשירי ששיכל בחייו, באמרו - דין גרמא דעשיריאה ביר. נתכוון האמורא הודיע לו שהיה עוסק בתורה וגמ"ח, והגם שקובר את בניו, הוא נשאר איתן באמונתו ובשמחתו, מוחלף לו על כל עונותיו! הנה כי כן, זאת היתה יופיו והדרו של רבי יוחנן. מי שיכול לעסוק כל ימיו בתורה ובגמ"ח ואינו נטרד אצל פ"פ שקובר את בניו, סימן הוא שהוא יהודי שלם בעל יופי. כרבי יוחנן בשעתו קיים אף חסיד זה שלושה אלה בהידור רב, ואע"פ ששיכל כמה מבניו, לא פסק מעבודתו ללמוד וללמד ולגמול חסד עם הבריות. ננסה אף אנו להתחקות אחריו במקצת בשלשה אלו.

### מעשה

נפתח בחלק התורה: התמדתו של חסיד זה היה עד להפליא. לרוב אהבת התורה שבערה בקרבו, מנצל היה כל רגע כמימיה ללימוד התורה. ומה נפלא היה להיווכח בחוש שאת כל לימודו הוא לומד אך ורק למען דעת את ה' ולעשות רצונו, ולא לשם שום מטרה אחרת, אף לא לשם סיפוקו העצמי. יעידו על כך כל יודעיו ומכיריו אשר הכירו בבהירותו ובכוח למדנותו, והשתוממו לראות איך בכל זאת הוא מתרחק מכל פלפול של גג על גג אשר יכול לבוא על חשבון הפשט האמיתי לפי כונת חז"ל. בשיעורי העיון שהיה מוסר לתלמידים צעירים עשרות בשנים, היה בוחר תמיד בפירוש הקל והישר ביותר. ואע"פ שהיה מכיר את כל הפירושים האחרים כולל כל הציצים והפחחים שלהם על בורין, ואפילו היה לומד אותם בשעת הכנת השיעורים (כפי שהידי נאמנה הגה"ח רבי יעקב חנוך הכהן שבדרון שליט"א שהיה מכין עמו השיעורים בצוותא), עם כל זה בשעת השיעור לא למד אלא את הפירוש הפשוט אשר התלמיד הצעיר יבלע אותו אל קרבו ויהנה ממנו תיכף ומיד. יתירה מזו, מעולם לא הזכיר אפילו ברמז קל מן הקלים שהוא מכיר מהלכים נוספים בסוגיא. לא היה לו שום צורך שיידעו התלמידים שלקח לו זמן רב בהכנת השיעור. העיקר שהתלמידים ייהנו מלימוד התורה.

### הבנה למעשה

כל-כך זיכך את עצמו, עד שהגיע למדרגה כזו, בה שום דבר חיצוני לא עניין אותו כי אם הביטול לתורת ה'. בשל כך, נזהר בכל כוחו שאפילו לא יחשדוהו בלמדנות. נתקיים בו בהאי חסידא ופרישא מאמר התנא (אבות פ"ד מ"ה): הלומד על מנת ללמד מספיקין בידו ללמוד וללמד, והלומד על מנת לעשות מספיקין בידו ללמוד וללמד לשמור ולעשות.

### מעשה

הגר"ח שבדרון העיד שבשעת הכנת השיעור, היו תמיד מתעוררות להם שאלות בדברים הנוגעים להלכה אע"פ שלא היו נוגעים להכנת השיעור, שהרי זו היתה מטרת לימודם לשמור ולעשות. סיפר הגר"ח: פעם נתעורר בינינו משה ומתן בענין מחסני הפלסטיק הנמכרים בחנויות אם הם נקראים בית ומחויבים במזוזה, ונשאר שאין הדבר פשוט ויתכן שהם אכן חייבים במזוזה. כיון שגמרנו את שיחתנו בענין זה, ראיתי לאותו חסיד סוגר את הגמרא ומתנער ללכת. שאלתי אותו לאן הוא ממרר.

### הבנה למעשה

"לקנות מזוזה" - השיב לי - "יש לי מחסן כזה בחצר ולא קבעתי בפתחו מזוזה". כזה היה האיש, כל מה שהוא לומד הוא ללמוד וללמד לשמור ולעשות, ולכן כל אימת שהוא לומד דבר הלכה, אינו מתמהמה אפילו לרגע, אלא מיד הוא הולך לקיימו, ובאותה מידה כל אימת שהוא לומד דבר אגדה.

### מעשה

וכעת אל השניה - גמילות חסדים: מדי פעם נגיש היה אל יהודי שהסתבר בחובות ואומר לו: "רואה אני עליך שנקלעת למצוקה בגלל חובותיך; הבה ונתיישב אל השולחן לראות כדת מה לעשות". הוא התיישב עם היהודי וחישב יחד אתו כמה חובות יש לו. יש ונתברר לו שהחובות מגיעים לידי מאה וחמישים אלף דולר. אז אמר לו: "דאה נא, אני לוקח על עצמי לגלגל את כל החובות שנערמו עליך בין הגמ"חים. מהיום אין לך מה לדאוג על אודותיהם. עליך מוטל רק לקחת על עצמך עבודה מסודרת ולהתחיל לחיות את חיך בתבונה ובדעת. מדי חודש תחסוך ממשכורתך מאתיים או ארבע מאות דולר ותביאם אלי בשביל פרעון החובות". כולו נרגש היה היהודי ונתן את הסכמתו, ויוצא לדרך חדשה.

כך היה מעמיד אנשים רבים על רגליהם ועוזר להם לפתוח דף חדש ונקי בחייהם.

### הבנה למעשה

בימינו היו העוסקים בדבר זה בונים ארגון לעצמם, ואף אז היו מעניקים ייעוץ, לא מעבר לזה. ואילו מסר מזמנו וסיכן את כספו והמשיך ללוותם לאורך ימים ושנים כדי להבטיח שאינם חוזרים למקומם הראשון, וכל זה שלא על מנת לקבל פרס ומבלי שידעו מכך בני אדם.

מאין לוקחים מדרגות כאלו של גמילות חסדים?

### מעשה

ובענין החלק השלישי "קובר את בניו" המשלים את השנים הראשונים: הן ידוע לכולנו שחסיד זה נתנסה בסנין קשה מנשוא. וזכור לנו כיום אתמול איך כאשר בליל א' דראש השנה תשמ"ח נפטר בנו הרב"ח רבי אביש זצ"ל, אב למשפחה ברוכת ילדים, לא ראו עליו שום שינוי. הוא המשיך לעבוד את עבודת היום כאילו לא אירע מאומה. כשעוררו אותו 'מה עם אנינות', הוציא שערי תשובה והראה שבשבת ויו"ט אם כבר סידרו צרכי קבורה, אין דין אנינות ומוותר לבוא לבית הכנסת להתפלל. אף לילדים הקטנים הזהיר שלא לבכות, באמרו להם - יו"ט היום ואסור לבכות ביו"ט.

### הבנה למעשה

אחרי קרוב לג' מעת לעת במוצאי שבת שובה [שחלה אז בג' תשרי], כיון שיצאו שלושה כוכבים בינונים, מיד פרץ בבכי תמרורים, משל שמע את הבשורה בזה הרגע. כוח שליטתו לא ניתנה להשגת בן אנוש. לא מן השפה ולחוץ כבש את כאבו, אלא גם בפנים בתוככי קירות לבו וחדרי מוחו. הן פרשיות רבות עברו עליו בשנות חייו, אשר טבעה של כל אחת מהן לשבור את נפש האדם לרסיסים, אך הוא נשאר תמיד בשלוות נפשו והמשיך לעסוק בתורה וגמילות חסדים כאילו לא היה!

### מעשה

בשנת תשס"ב גילה דעתו בפני עדים נאמנים מה יעשו עמו אם יגיע לזקנה ותינטל ממנו דעתו. בין השאר אמר שאם תינטל ממנו דעתו, רצונו ובקשתו שיביאו אליו ילד פעם ביום ויאמר לו באזניו את י"ג האני מאמין.

### הבנה למעשה

זו היתה דאגתו היחידה - שחלילה לא יעבור עליו יום בלי להתחזק באמונה. זה נקרא יהודי, יופי של יהודי, תורה וגמ"ח ואמונה ובטחון על כל צעד ושעל. כאמור, קיצרנו במקום שאמרו להאריך, ויכולים אנו להאריך הרבה בדרכיו של אותו צדיק וחסיד, אך קוצר הנייר הגבילנו. ותן לחכם ויחכם עוד ללמוד וללמד ולהבין מה תפקידו בעולמינו תדיר ובכל מצב!

## לילות חורף הארוכים...

בתחילת זמן חורף, עת כולנו עדיין תחת רשמי ירח האיתנים והחגים שעברו עלינו לטובה. השיעורים הבהירים בענייני התורה, האמונה והעבודה המעשית יעזרו לך לעלות במעלות בית ד'!

טלפון ישיר שע"י 'קול הלשון': 0732951337

קול הבינני 718.686.830 - US 033.3366.1511 - UK

לקבלת תליון בקביעות וכן להצטרף והארות בכל ענייני הגילוי ניתן לפנות למכון 'קול הבינני' דוא"ל: info@machonhavineini.com 26263@gmail.com

לרמות הנחשת שיעור, וכן לקבלת השיעור דבר יום ביומו, ניתן לפנות ישירות למכון 'הבינני' בדוא"ל: info@machonhavineini.com

### 500 גליונות

נתרמו ע"י ידידינו הרב"ח רבי נחום עקיבא בריזל שליט"א לרגל נישואי נכדתו בת לבנו הר"ר יוחנן שליט"א עב"ג החתן הבחור המופלג שלמה גלויברמן הי"ו בן הר"ר אשר אלתר שליט"א

יה"ר שיוכח לבנות בית נאמן לה' ולתורתו מתוך אמונה ובטחון!

### 700 גליונות

נתרמו ע"י ידידינו הר"ר אהרן זאב דרוק שליט"א לרגל שמחת הולדת נכדתו בת לבנו הר"ר נחמיה שליט"א

יה"ר שיזכה גדולה לתורה לחופה ולמעשים טובים!

### 800 גליונות

נתרמו ע"י ידידינו הר"ר חנוך הענין ריין שליט"א לרגל שמחת נישואי בתו תחי' עב"ג החתן הבחור המופלג אליעזר טהרל הי"ו בן הר"ר משה שליט"א

יה"ר שיוכח לבנות בית נאמן לה' ולתורתו מתוך אמונה ובטחון תדיר!